

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

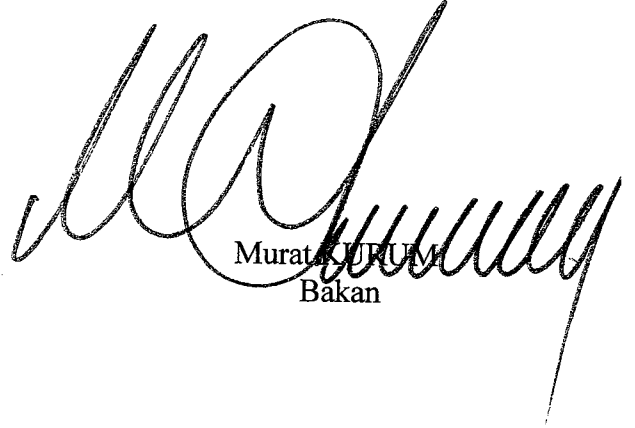
22 Temmuz 2025

Sayı :30824082-610/13096932
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat ÇURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN CUMHUR UZUN'UN
TBMM 7/27457 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Muğla'nın Menteşe ilçesine bağlı Çırpı Mahallesi Karataş mevkiinde, Kömür İşletmeleri Anonim Şirketi tarafından maden (boksit) ocağı, pasa ve cevher üretimi projesi yapılması planlandığı ve Projeye dair, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yapılan 23 Nisan 2025 tarihli duyuru ile, "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir" kararı verilmiştir.

ÇED dosyasında yer alan bilgilere göre; projeye konu saha, Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı N20 paftasında, "Orman alanı" ve "Tarım arazisi" olarak işaretlenmiş alanlar kapsamında kalmaktadır.

Bu bağlamda;

- 1) Söz konusu proje alanı, Orman alanı ve Tarım arazisi olarak işaretlenmesine rağmen "ÇED Gerekli Değildir" raporu verilmesinin nedeni nedir?
- 2) Bu alana yapılacak projenin, doğaya ve çevreye vereceği zararlar tespit edilmiş midir? Buna dair bilimsel bir çalışma yapılmış mıdır?
- 3) Bu alanda başlatılması planlanan madencilik faaliyeti sırasında, bölgede yaşayan halkın sağlığından, sonradan yaratacağı tahribata kadar oluşturacağı olumsuz etki düşünülmüş müdür? Ormanlarımızda, tarım alanlarımızda ve turizme yaratacağı zarar hesaplanmış mıdır?
- 4) Projenin bölgedeki mevcut halk kullanım alanlarına etkileri nasıl hesaplanmıştır?
- 5) Proje ile ilgili fayda maliyet analizi yapılmış mıdır?
- 6) Projenin bölge ekonomisine ve istihdam durumuna etkileri nelerdir?
- 7) Yapılan hesaplamalara göre alanda toplam kazı miktarı 70 bin ton/yıl olarak planlanmaktadır. Bu aşamada havaya karışacak toz ve başkaca olumsuz etkileri nedeniyle insanların havasına, suyuna ve çevreye yapacağı olumsuz etkiler hesaplanmış mıdır?
- 8) Proje ile ilgili olarak yerel halk ve sivil toplum kuruluşları ile bilgilendirme çalışmaları yapıp, sürece katılımları sağlanmış mıdır?
- 9) Proje hakkında hangi kurum ve kuruluşların görüşleri alınmıştır?
- 10) ÇED alanı içerisindeki tapulu şahıs arazileri için kiralama, satın alma veya tapu sahibinin muvafakati olmadan herhangi bir çalışma yapılabilecek midir?

CEVAPLAR

1,9) 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Başvuru ve inceleme başlıklı 16. maddesinde "(1) 15 inci maddede tanımlanmış projelerin çevresel etkilerinin incelenmesi amacıyla, proje sahibi tarafından vekâleten yetkilendirilen ve Bakanlıkça yeterlik verilmiş olan kurum/kuruluşlar tarafından; Ek-4'te yer alan formata göre proje tanıtım dosyası hazırlanır. Hazırlanan proje tanıtım dosyası, proje tanıtım dosyasında ve eklerinde yer alan bilgi ve belgelerin doğru olduğunu belirtir proje sahibince onaylı taahhüt yazısı ile başvuru bedelinin ödendiğine dair dekontla birlikte Bakanlığa sunulur.

b) Bakanlık tarafından gerekli görülmesi halinde, dosyadaki bilgiler dikkate alınarak ilgili kurum/kuruluşlardan yazılı görüş istenebilir veya ilgili kurum/kuruluşlarla toplantı düzenlenebilir. Yazılı görüş istenilmesi halinde görüş talep yazı tarihinden itibaren, toplantı düzenlenmesi halinde ise toplantı tarihinden itibaren 30 takvim günü içerisinde görüş bildirmeyen kurum/kuruluşun görüşü olumlu kabul edilir. Görüş bildirmek için ilave süreye ihtiyaç duyulması halinde talep ilgili komisyon üyesi tarafından yazılı olarak Bakanlığa iletilir. Kurum/kuruluşların ilave süre talepleri Bakanlık tarafından dikkate alınır" denilmektedir.

Bu kapsamda; Proje kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığı 4. Bölge Müdürlüğü'ne, DSİ 21. Bölge Müdürlüğü'ne, Muğla İl Tarım ve Orman Müdürlüğü' ne, Muğla Orman Bölge Müdürlüğü'ne, Muğla Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'na, Muğla Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Müdürlüğü'ne, Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na, Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğünden Sorumlu Şube Müdürlüğü'ne kurum görüşleri sorulmuş olup; kurumların görev alanı hakkında olumlu görüşleri alındıktan sonra proje hakkında Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı verilmiştir.

2) ÇED Yönetmeliği'nin Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeler başlıklı Ek 2'sinde yer alan proje yönetmeliğin Ek 4 ünde yer alan Proje Tanıtım Dosyası genel formatı çerçevesinde; Projenin ve yerin alternatifleri (proje teknolojisinin ve proje alanının seçilme nedenleri) doğal kaynakların kullanımı (arazi kullanımı, su kullanımı, kullanılan enerji türü vb.). Projenin inşaat ve işletme aşamasında oluşan her türlü atığın özelliği (cinsi, türü, miktarı vb.) bertarafı ve geri kazanımına yönelik değerlendirmeler. Projenin İnşaat ve İşletme Aşamasında Çevresel Etkileri, Öncelikli Etkilerin Belirlenmesi ve Alınacak Önlemler Kümülatif Etki Değerlendirme, Çevre İzleme Planı, Sürdürülebilirlik Planı vb. başlıklar altında değerlendirilmektedir.

3) Projeye ilişkin proje tanıtım dosyasında "Boksit üretiminde plaser toplama (işçilerin elle toplaması) uygulanacaktır. Maden çıkartılması için öncelikle sahada bitkisel toprağın sıyrılarak alınması gerekecektir. Yüzey toprağı sıyırma işlemi faaliyetle beraber yürütülecek ve yüzeyden 10 cm derinlikte olacaktır. Daha sonra plaser (elle toplama) yöntemi ile toplanan cevherlerin yerinden sökülmesinden sonra cevherin çıkarıldığı yerlerde boşlukların doldurulmasında kullanılacaktır. Planlanan projede plaser tipi cevherleşme görüldüğü için cevherler arazi yüzeyinde yayılmış olarak bulunmaktadır. Sahada patlatma işlemi gerçekleştirilmeyecektir. Plaser toplama ile sahada bulunan tarla vasıflı tapulu arazilerdeki taş temizlenecek ve nebati toprak sahaya serilecektir. Bu sebeple bu arazilerde zirai faaliyetler daha verimli gerçekleştirilecektir. Tozumaya karşı önlemler alınacaktır. Bu kapsamda, tozumaya sebep olabilecek toplama, yükleme, boşaltma ve nakliye süreçlerinde sulama ile toz bastırma işlemi gerçekleştirilecektir. Ayrıca tozuma için sahada kontrollü şartlar sağlanacaktır." taahhütleri yer almaktadır.

Ayrıca, Proje çevre düzeni planında turizm alanında kalmamakla birlikte Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nün 4836028 sayılı yazısı ile olumlu görüş bildirilmiştir.

4,10) Proje Dosyasında; ÇED alanı içerisindeki tapulu şahıs arazileri için kiralama, satın alma veya tapu sahibinin muvafakati olmadan herhangi bir çalışma yapılmayacaktır. Hazine arazileri için Muğla Milli Emlak Dairesi Başkanlığı'nın başvurusunda bulunulacaktır. Muğla Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü 11038098 sayılı yazısı kapsamında; iş akım şemasında, faaliyet alanları tarım alanları içinde kaldığı, boksit madeninin bu alanlarda elle toplanması, üretim çalışmaları için ocak sahasında hiçbir şekilde patlatma yapılmayacağı belirtilmiş olduğu, faaliyet alanının 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında olan yerlerden olduğu anlaşılmış olup, faaliyet alanında sulu yöntemle yapılması, patlatma işleminin yapılmaması, kırma eleme tesisinin kurulmaması, işletme faaliyet aşamalarında (malzeme sökme, yükleme, boşaltma, nakliye, depolama) oluşabilecek toz emisyonunu önleyici kontrollü durumların sağlanması ve tarım parsellerine hiçbir şekilde zarar verilmemesi kaydı ile yapılacak olan elle toplama faaliyetinin sakınca oluşturmayacağı belirtilmiştir.

5) Proje dosyasında belirtildiği üzere; elde edilecek boksit cevherinin bulunduğu sahanın rezerv bakımından ihtiyaçlara cevap verebilmesi ve cevherin kolay ulaşılır durumda olması alanın seçilme sebeplerindendir. Proje esnasında boksit cevherinin konumu itibari ile açık ocak işlemesine imkan vermesi nedeni ile çevre ve maliyet açısından en çok kabul gören yöntemdir. Boksit madeni birçok sektöre hammadde sağlayabildiğinden, uzun yıllar üretilip bölge ve ülke ekonomisinin kalkınmasına fayda sağlamaktadır.

6) Faaliyet kapsamında çalışacak personel coğrafi öncelik sırasına göre (proje alanının bulunduğu yöre öncelikli olmak üzere) istihdam politikaları uygulamaya özen gösterilecek.

Yöredeki ekonomik aktivitenin canlanması söz konusu olacak ve yöre halkı için proje süresince iş imkânları ortaya çıkacaktır.

7) Planlanan proje ile ÇED alanı belirlenen açık işletme alanlarından yılda 100.000,00 ton kazı yapılarak 40.000 ton/yıl boksit cevheri elde edilecektir. Proje için hazırlanan işletme projesinde belirtildiği üzere toplam kazının 1/6'sını cevher oluşturmaktadır. Faaliyet alanında yılda 300 gün, ayda 25 gün, günde 8 saat (1 vardiya) çalışılması planlanmakta olup; tozumaya karşı önlemler alınacaktır. Bu kapsamda, tozumaya sebep olabilecek toplama, yükleme, boşaltma ve nakliye süreçlerinde sulama ile toz bastırma işlemi gerçekleştirilecektir.

8) Muğla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüze ÇED Portalı üzerinden yapılan başvuru üzerine başlatılan süreç kapsamında Proje tanıtım dosyası e-çed portalı üzerinde bakanlığımız ve İl Müdürlüğümüz duyuru sayfalarında yayınlanır. Aynı zamanda Çed Yönetmeliği Çevresel etki değerlendirmesi gereklidir veya çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir kararı başlıklı 17. maddesi "Bakanlık inceleme değerlendirme süreci tamamlanarak karar aşamasına geçilen proje hakkında 5 iş günü içinde "*ÇED Gereklidir*" veya "*ÇED Gerekli Değildir*" kararını verir. Verilen karar il müdürlüğüne, görüş alınan kurum/kuruluşlara, proje sahibine ve Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlara bildirilir. Bu karar il müdürlüğü tarafından internet sitesinde süresiz ve askıda 30 takvim günü ilan edilerek halka duyurulur " kapsamında gerekli duyurular yapılmıştır.